

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Білевича Дениса Андрійовича
на тему: «Особливості побудови програми фізичної терапії у пацієнтів із
перекосом тазу»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії

в галузі знань 22 – Охорона здоров'я
за спеціальністю 227 – Фізична терапія, ерготерапія

Актуальність теми дисертації

Проблематика функціональних порушень опорно-рухового апарату, зокрема болі в попереку, на сьогодні має глобальний характер. Згідно зі статистичними даними ВООЗ та провідних наукових досліджень, понад 80% населення упродовж життя принаймні раз зіштовхується з епізодами болі в поперековій ділянці, що обумовлює високу актуальність пошуку ефективних методів фізичної терапії. Однією з малодіагностованих, але клінічно значущих причин поперекового болі є перекіс тазу — складне біомеханічне порушення, яке формує каскад функціональних змін в усьому опорно-руховому ланцюзі.

Наслідки перекосу тазу можуть включати порушення постави, компенсаторні деформації в поперековому та грудному відділах хребта, зміщення центра маси тіла, розвиток міофасціальних больових синдромів, порушення роботи ШКТ та сечостатевої системи, більше вірогідності розвитку порушень роботи колінного та кульшового суглобів. Через недостатню діагностику цієї патології значна частина пацієнтів отримує симптоматичне лікування без усунення основної причини, що призводить до хронізації процесу.

Дисертаційна робота Білевича Д.А. присвячена вивченню особливостей побудови програми фізичної терапії у пацієнтів із перекосом тазу. Її значущість обумовлена тим, що у наявній практиці реабілітації більшість програм спрямовані на усунення болі без урахування етіології, зокрема

площини перекосу тазу. Автор уперше пропонує методику оцінювання площини перекосу тазу та побудову коригуючих заходів, які не лише усувають симптом, але й впливають на першопричину порушення.

Робота безпосередньо пов'язана із сучасними проблемами у галузі фізичної терапії: вона відповідає тенденціям персоналізації втручань, мультидисциплінарному підходу до болю в попереку та вивченню структурно-функціональних зв'язків між тазом і іншими компонентами постуральної системи. Її результати потенційно можуть бути інтегровані в алгоритми доказової медицини для лікування неспецифічного болю в попереку.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає в наступному:

- Вперше запропоновано методику оцінки площини перекосу тазу як діагностичний інструмент для побудови персоналізованої програми фізичної терапії.
- Вперше обґрунтовано використання біомеханічної логіки в підборі коригуючих технік залежно від домінуючої площини порушення.
- Вперше проведено комплексне дослідження змін у м'язовому тонусі, больових відчуттях і якості життя після застосування авторської програми, що враховує площину перекосу тазу.

Науковий внесок полягає у створенні, та дослідженні обґрунтованого алгоритму відбору діагностичних та терапевтичних методів у фізичній терапії при специфічній патології, що доти розглядалася лише фрагментарно. Автор синтезує анатомічні, біомеханічні та клінічні підходи, що вирізняє роботу з-поміж попередніх публікацій у цій сфері.

Практична цінність дисертаційного дослідження полягає в наступному:

- Запропоновано чіткий алгоритм діагностики при перекосі тазу з урахуванням площини порушення.

- Запропоновано чіткий алгоритм терапії при перекосі тазу з урахуванням діагностованої площини порушення.
- Показано ефективність програми у пацієнтів із болем у попереку — зниження інтенсивності болю на 73,3% (за шкалою VAS), зменшення м'язової гіпертонії на 26,2%, збільшення сили м'язів на 18,8%.
- Підтверджено доцільність персоніфікованого підходу до корекції положення тазу з урахуванням його площинної дисфункції в порівнянні із стандартизованими методами фізичної терапії при болях у попереку.

Результати дослідження впроваджені у практичну діяльність ФОП «АМ реабілітолог» (м. Київ) та у навчальний процес Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» при викладанні дисципліни «Біомеханіка у фізичній терапії, ерготерапії», що підтверджується відповідним актом впровадження. Автор надає чіткі практичні рекомендації щодо обстеження пацієнтів, вибору методів терапії та оцінки результативності втручань.

Здобувач застосовує низку сучасних клініко-діагностичних та статистичних методів: контент-аналіз історій хвороб, анкетування, огляд, пальпація, VAS, мануально-м'язове тестування (ММТ), флексійний тест. Використання цих методик є доцільним з огляду на характер проблематики, вони дозволяють адекватно оцінити як суб'єктивні, так і об'єктивні показники функціонального стану пацієнтів.

Особливістю дослідження є застосування комбінованої діагностики — поєднання мануальних, функціональних і аналітичних тестів, що дає змогу підвищити точність виявлення площини перекосу тазу та обґрунтувати вибір відповідних коригувальних технік. У методології враховано сучасні принципи доказової фізичної терапії, а також біомеханічні аспекти функціонування тазу.

До дослідження залучено 70 осіб, з яких 46 пацієнтів мали виявлений перекіс тазу. Формування контрольної ($n=10$) та основної групи ($n=36$) з подальшим порівнянням результатів втручань дозволяє оцінити ефективність програми у рамках рандомізованого контрольованого дизайну. Такий підхід

забезпечує належний рівень результатів, попри деякі обмеження в чисельності груп.

Отже, в дисертаційній роботі поставлене наукове завдання виконано повністю, здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності

За своїм змістом дисертаційна робота здобувача Білевича Дениса Андрійовича повністю відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 227 фізична терапія, ерготерапія та напрямкам досліджень відповідно до освітньої програми Фізична терапія, ерготерапія.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям фізична терапія, ерготерапія.

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Білевича Дениса Андрійовича є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Мова та стиль викладення результатів

Дисертаційна робота написана українською мовою.

Дисертація виконана з дотриманням вимог академічного письма. Стиль викладу науково обґрунтований, логічно послідовний, а структура роботи відповідає загальноприйнятим стандартам підготовки кваліфікаційних досліджень. Усі положення формулюються коректно, із використанням фахової термінології, що забезпечує точність і змістову однозначність висловлювань.

Загальний обсяг дослідження становить 149 сторінок друкованого тексту й охоплює вступ, чотири змістовні розділи, висновки, список використаних джерел (101 найменування), а також шість додатків. Робота доповнена 26 рисунками та 30 таблицями, які візуалізують емпіричні дані та аналітичні узагальнення.

У вступі дисертант обґрунтовує наукову проблематику, формулює мету, завдання, новизну, практичну цінність та особистий внесок у дослідження. Надано інформацію про апробацію результатів та структуру роботи.

У першому розділі проаналізовано сучасний стан дослідження дорсалгій, зокрема в контексті функціональних порушень тазу. Систематизовано дані щодо біомеханічних механізмів перекосу та впливу на інші ланки опорно-рухового апарату. Надано оцінку ефективності наявних програм фізичної терапії.

Огляд літератури демонструє глибоке ознайомлення автора із сучасними досягненнями у сфері фізичної терапії, мануальної діагностики та біомеханіки. Використано понад 100 джерел, зокрема англomовні публікації останніх років. Літературний аналіз не є лише описовим — автор критично аналізує позиції різних дослідників і окреслює ніші, які потребують подальшого вивчення.

Другий розділ охоплює характеристику вибірки, опис інструментально-клінічних методів, критерії включення/виключення, а також обґрунтування дослідницької моделі. Представлено логіку формування груп і структуру втручання. Деталізовано підходи до обробки даних.

У третьому розділі наведено результати дослідження. Висвітлено динаміку функціональних та суб'єктивних показників, підтверджено ефективність програми фізичної терапії з позицій доказової медицини. Проведено статистичний і кореляційний аналіз змін у контрольній та основній групах.

Четвертий розділ присвячено науковій інтерпретації отриманих результатів. Показано узгодженість із літературними даними та наголошено

на інноваційності підходу. Обґрунтовано можливості впровадження методики в клінічну практику.

У висновках чітко сформульовано підсумкові положення, які логічно впливають із завдань дослідження. Надано конкретні рекомендації для практичної діяльності фахівців.

Актуальність та сучасність інформаційної бази підтверджується використанням джерел із провідних міжнародних наукових видань. У додатках наведено акти впровадження, алгоритми терапевтичного втручання, дані апробації та перелік публікацій здобувача.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи

Наукові результати дисертації висвітлені у 9 наукових публікаціях здобувача, серед яких: 2 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 1 стаття у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus,

Також результати дисертації були апробовані на 6 наукових фахових конференціях.

Дисертація є результатом самостійно виконаного дослідження, що підтверджується відповідним авторством усіх публікацій здобувача. Робота виконана з дотриманням норм академічної доброчесності. До дисертації долучено експертний висновок про її оригінальність.

Наявний висновок щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційних досліджень, затверджений міжфакультетською комісією з біоетики КПІ ім. Ігоря Сікорського (експертний висновок №3-2025).

Таким чином, наукові результати описані в дисертаційній роботі повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи

1. У дисертації відсутні довгострокові результати (через 3–6 місяців після втручання), що не дозволяє оцінити стійкість отриманого терапевтичного ефекту.
2. Вважається за доцільне враховувати вплив психоемоційного стану, стресових факторів на появу болі та швидкість відновлення пацієнтів та відсоток рецидивів.
3. У дисертаційній роботі виявлено окремі орфографічні, пунктуаційні та стилістичні неточності, які не впливають на змістову цілісність дослідження та не зменшують його наукової значущості.

Вважаю, що висловлені зауваження не є визначальними і не зменшують загальну наукову новизну та практичну значимість результатів та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висновок про дисертаційну роботу

Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Білевича Дениса Андрійовича на тему «Особливості побудови програми фізичної терапії у пацієнтів із перекосом тазу» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для Охорони здоров'я. Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п.6 – 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувач Білевич Денис Андрійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань охорона здоров'я за спеціальністю 227 фізична терапія, ерготерапія.

Офіційний опонент:

Доцент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» МОН України

Кандидат наук

з фізичного виховання і спорту

Мар'яна САБАДОШ

М.П.

19.08.2025р.

Менделєв МО
професор / науков-педагогічний
ради
ФВНЗ "УжНУ"